

5. Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією від 01.01.2006 № 2476-IV : [Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.

6. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією від 01.03.2010 № 252-V: [Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.

7. Резюме до Альтернативного звіту з оцінки ефективності впровадження державної антикорупційної політики / [М. І. Хавронюк, І. Б. Коліушко, В. П. Тимошук та ін.]; за заг. ред. М.І. Хавронюка. – К.: ФОП Москаленко О. М., 2017. – 60 с.

Башинський Олександр Анатолійович,
здобувач кафедри історії держави та
права Національної академії внутрішніх
справ

ПОКАРАННЯ ЗА ХАБАРНИЦТВО В КРИМІНАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УСРР В УМОВАХ ПОЛІТИКИ «ВОЄННОГО КОМУНІЗМУ» (1919-1922 РР.)

Враховуючи, те, що в теперішній час одним з основних завдань кримінально-правової політики є боротьба з корупцією, вважаємо за необхідне проаналізувати історичний досвід формування кримінальної відповідальності за хабарництво на прикладі кримінального законодавства УСРР в умовах політики «Воєнного комунізму» протягом 1919-1922 рр.

Науковою розробкою цього питання займалися такі вчені як: О. А. Герцензон, М.І. Колос, П.П. Михайленко, А. А. Піонтковський, І.Я. Терлюк, П.Л. Фріс, М. Д. Шаргородський та ін. Однак низка аспектів щодо покарання за хабарництво в означений період, залишаються недослідженими. Тому вважаємо за необхідне їх проаналізувати.

До категорії злочинів з підвищеним ступенем суспільної небезпечності у радянському кримінальному законодавстві доби

«Воєнного комунізму» відносилися службові (посадові) злочини, які посягали на нормальну діяльність радянської влади та авторитет. 30 квітня 1919 р. РНК УРСР видала декрет “Про хабарництво і незаконні побори” [1], в якому зазначалося, що суб’єктом хабарництва є службова особа. Підставою притягнення до кримінальної відповідальності за хабарництво виступали такі умови: 1) хабар повинен бути отриманий службовою особою; 2) дії вчиненні на користь хабародавця повинні впливати зі службового становища хабарника. Кримінальна відповідальність передбачалася за дії, які полягали у: вимаганні хабара, за нього передбачалося покарання не менше 10 років позбавлення волі з конфіскацією майна і позбавленням права займати відповідальні посади у радянських і громадських установах протягом 20 років; спробі одержати або одержанні хабара, за це передбачалося покарання не менше 5 років позбавлення волі та позбавленням права займати відповідальні посади у радянських і громадських установах не менше 10 років; прийнятті хабара у вигляді або з метою вчинення в колі їх обов’язків злочину або службової провини”, передбачалося покарання не менше 10 років позбавлення волі з конфіскацією майна і позбавленням права займати відповідальні посади у радянських і громадських установах протягом 20 років або смертна кара тощо. Водночас у російському законодавстві за хабарництво була відсутня смертна кара, а також передбачався спеціальний вид звільнення від кримінальної відповідальності за цей злочин.

Кримінальне законодавство цього періоду містило і заохочувальні норми. Так, в декреті РНК РСФРР від 16 серпня 1921 р. “О борьбе со взяточничеством” містився спеціальний вид звільнення від кримінальної відповідальності. Особа, яка дала хабар, не карається, якщо вона своєчасно заявить про вимагання хабара або сприятиме розкриттю справи щодо хабарництва [2]. Цей спеціальний вид звільнення був закріплений у ч. 4 ст. 114 Кримінального кодексу (далі - КК) УСРР 1922 р., яка передбачала, що особа, яка дала хабара, не карається лише в тому випадку, якщо своєчасно зробить заяву про вимагання хабара або сприятиме розкриттю справи щодо

хабарництва. У протилежному випадку вона карається позбавлення волі на строк до трьох років [3, с. 19].

Враховуючи положення проаналізованих актів вважаємо за необхідне запозичити історичний досвід щодо посилення кримінальної відповідальності за корупційні в КК України злочини в частині призначення покарання. Відповідно до ч. 1 ст. 368 КК України: «Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання службовою особою неправомірної вигоди, а так само прохання надати таку вигоду для себе чи третьої особи за вчинення чи не вчинення такою службовою особою в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає неправомірну вигоду, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища - карається штрафом від однієї тисячі до тисячі п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк від трьох до шести місяців, або позбавленням волі на строк від двох до чотирьох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років та зі спеціальною конфіскацією». Пропонуємо використати історичний досвід радянського кримінального законодавства і посилити кримінальну відповідальність в санкції ч. 1 ст. 368 КК України, передбачивши основне покарання не менше 5 років позбавлення волі та додаткове покарання у виді позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 10 років.

Отже, санкцію ч. 1 ст. 368 КК України викласти в такій редакції: «карається штрафом від однієї тисячі до тисячі п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк від трьох до шести місяців, або позбавленням волі на строк від двох до п'яти років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до десяти років та зі спеціальною конфіскацією».

Водночас необхідно внести зміни і в ч. 1 ст. 55 КК України: «Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю може бути призначене як основне покарання на строк від двох до п'яти років або як додаткове покарання на строк від одного до трьох років» і викласти її в

такій редакції: «Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю може бути призначене як основне покарання на строк від двох до десяти років або як додаткове покарання на строк від одного до трьох років» [4].

Список використаних джерел

1. Центральний державний архів громадських об'єднань України. 1919. Ф. 2с/ 2, оп. 1. Спр. 22. Про хабарництво і незаконні побори : декрет РНК УРСР від 30 квіт. 1919 р., арк. 113.
2. О борьбе со взяточничеством: декрет СНК РСФСР от 16 август. 1921 г. // СУ РСФСР. – 1921. – № 60. – Ст. 421.
3. Хряпінський П. Є. Заохочувальні норми у кримінальному законодавстві України : [навч. посіб.]. К. : Центр учбової літератури, 2008. 192 с.
4. Кримінальний кодекс України: Закон від 05.04.2001 № 2341-III // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 21.11.2017).

Діденко Максим Едуардович,
здобувач ступеня вищої освіти
магістра навчально-наукового
інституту заочного та дистанційного
навчання Національної академії
внутрішніх справ

СУТНІСТЬ І ВЛАСТИВОСТІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

В умовах сьогодення, в органах Національної поліції України склалася ситуація, за якої його підрозділи, окремі працівники маючи практичний досвід, глибоке розуміння механізмів розв'язання правоохоронних проблем та достатню статистичну інформацію про їхню динаміку, не можуть ефективно застосовувати сучасні методи підготовки, прийняття та реалізації управлінських рішень, наслідком чого є